

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Tdo/35/2016
Identifikačné číslo spisu:	4111010160
Dátum vydania rozhodnutia:	15.03.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Šimonová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:4111010160.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Gabriely Šimonovej a sudcov JUDr. Jany Serbovej a JUDr. Martina Bargela v trestnej veci obvineného F. U. a spol., pre dokonaný obzvlášť závažný zločin vydieračského únosu podľa § 186 ods. 1, ods. 2 písm. b/, ods. 3 písm. a/ Tr. zák. a podľa § 186 ods. 4 písm. a/ Tr. zák. v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. a/, d/, f/, i/ Tr. zák. na neverejnom zasadnutí konanom 15. marca 2017 v Bratislave, o dovolaní obvineného R. T. podanom proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 1To/105/2013, z 5. februára 2014 takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c/ Trestného poriadku dovolanie obvineného R. T. sa o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Nitra, sp. zn. 2T/16/2011, z 3. júla 2013 bol obvinený R. T. spoločne s ďalšími siedmimi páchatel'mi uznaný vinným z dokonaného obzvlášť závažného zločinu vydieračského únosu podľa § 186 ods. 1, ods. 2 písm. b/, ods. 3 písm. a/ Tr. zák. a v ods. 4 písm. a/ Tr. zák. v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. a/, písm. d/, písm. f/, písm. i/ Tr. zák. na tom skutkovom základe, že :

po tom ako F. U. pre predchádzajúci konflikt s poškodeným na presne nezistenom mieste v okrese Topoľčany v priebehu mesiaca máj roku 2008 navrhol a následne naplánoval spolu s H. Q., I. H., ktorého trestná vec vedená na Okresnom súde Nitra, sp. zn. 2T/16/2011, bola vylúčená na samostatné konanie, T. H. a F. Q. únos poškodeného R. Y., ktorého mal F. U. pôvodne v úmysle usmrtiť, zavolali M. Y. a T. T., ktorí striedavo v čase od 08.00 hod. do 10.00 hod. v dňoch 4. júna 2008 až 6. júna 2008 pozorovali dom R. Y. na ulici R. č. XXXX/XX v M. a dňa 6. júna 2008 okolo 08.00 hod. telefonicky nahlásili jeho odchod z miesta bydliska I. H., H. Q., Y. H. a F. Q., ktorí čakali pripravení v osobnom motorovom vozidle Škoda Octavia Combi, EČ: T., na ceste medzi Topoľčanmi a Partizánskym, pričom I. H. a Y. H. boli oblečení v uniformách dopravnej polície a H. Q. a F. Q. ozbrojení dvoma samopalmi v odevných doplnkoch policajnej zásahovej jednotky s označením POLÍCIA, ktoré oblečenie zabezpečil T. H., následne po uvedenom telefonáte všetci štyria nasadli do spomínaného osobného motorového vozidla a v čase od 8.15 hod. do 8.30 hod. na štátnej ceste číslo I/64 v obci Horné Chlebany, I. H. a Y. H.

zastavili za účelom fingovanej policajnej kontroly vozidlo zn. Mercedes Benz ML, EČ: M., ktoré viedol poškodený R. Y., toho pod zámienkou vykonania kontroly prinútili vystúpiť z vozidla a následne ho F. Q. a H. Q. znehybnili, spúтали, dali mu na hlavu vrece, naložili do auta a všetci štyria R. Y. odviezli motorovým vozidlom zn. Škoda Octavia Combi, EČ: T., ktorej robil doprovod T. H. na aute škoda Fabia, nezisteného EČ, na chatu v rekreačnej oblasti H., kde pod hrozbou jeho zabitia ho prinútili telefonicky sa skontaktovať s družkou V. F. s tým, aby k mestu Trenčín priniesla z ich domu všetky peniaze, následne ešte v uvedený deň v čase medzi 12.00 hod. až 13.00 hod. od nej na základe telefonických pokynov, prevzali na parkovisku pred OD Billa v Bánovciach na Bebravou sumu cca. 3 000 000 Sk (99 581,75 €) sčasti v slovenských korunách a sčasti v eurách, kde jej bolo na mieste oznámené, že žiadajú zaplatiť ďalších 5 000 000 Sk (165 969,59 €) s tým, že podľa ďalších telefonických inštrukcií mala uvedenú sumu doniesť vo večerných hodinách do mesta Handlová, kde si však vzhľadom na monitorovanie priestoru políciou už požadované peniaze nikto neprevzal. F. U. spolu s F. Q. spútaného poškodeného R. Y. následne previezli na vozidle zn. Škoda Octavia Combi, EČ: T., na chatu rodičov T. T. a R. T. v katastrálnom území obce Q., kam sa následne dostavil T. T., ktorý poškodeného R. Y. za finančnú odmenu vo výške 30 000 Sk (995,84 €) strážil a v ranných hodinách dňa 7. júna 2008 ho F. U. spolu s R. T. zaviedli k už vykopanému hrobu v príľahlom horskom teréne, ktorý vopred F. U. pripravil pre R. Y., kde nakoniec F. U. od naplánovaného usmrtenia poškodeného upustil, tento bol naďalej spútaný a striedavo bratmi R. a T. T. strážený na ďalšej chate s názvom „G.“ vo vlastníctve Y. Y. až do doobedňajších hodín dňa 11. júna 2008, kedy bol poškodený R. Y. prepustený F. U. na slobodu.

Okresný súd Nitra podľa § 186 ods. 4 Tr. zák. zistiť poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. j/ Tr. zák. a nezistiť žiadnu priťažujúcu okolnosť podľa § 37 Tr. zák., s použitím § 38 ods. 2, 3 Tr. zák., s použitím § 39 ods. 1 Tr. zák., pri aplikácii § 39 ods. 3 písm. b/ Tr. zák. uložil obvinenému R. T. nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 14 (štrnásť) rokov.

Podľa § 48 ods. 3 Tr. zák. ho súd zaradil na výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom stráženia.

Podľa § 76 ods. 1 Tr. zák. s použitím § 78 ods. 1 Tr. zák. okresný súd uložil ochranný dohľad v trvaní 3 (tri) roky, počas ktorého bude povinný plniť povinnosti uvedené v § 77 ods. 1 písm. a/, b/, c/ Tr. zák.

Podľa § 287 ods. 1 Tr. por. okresný súd uložil všetkým ôsmim páchatelom vrátane obvineného R. T., aby poškodenému maloletému R. Y., narodenému XX. E. XXXX k rukám opatrovníčky maloletého V. F., narodenej XX. Y. XXXX, bytom M., ul. E. XXXX/X, nahradili spoločne a nerozdielne spôsobenú škodu vo výške 71 200,96 € (2 145 000 Sk). Zároveň podľa § 288 ods. 2 Trestného poriadku súd odkázal V. F. - opatrovníčku maloletého R. Y., nar. XX. E. XXXX so zvyškom jej nároku na náhradu škody na občianske súdne konanie.

Krajský súd v Nitre na základe odvolania obvineného R. T. uznesením, sp. zn. 1To/105/2013, z 5. februára 2014 podľa § 319 Tr. por., odvolanie obvineného R. T. zamietol ako nedôvodné.

Proti tomuto uzneseniu podal obvinený prostredníctvom svojej obhajkyne dovolanie z dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. b/, písm. c/, písm. g/ a písm. i/ Trestného poriadku, teda z dôvodu, že súd rozhodol v nezákonnom zložení, zásadným spôsobom bolo porušené právo obvineného na obhajobu, rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom a rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

V odôvodnení dovolania obvinený namieta, že prvostupňový súd konajúci a rozhodujúci na verejných zasadnutiach alebo hlavných pojednávaniach rozhodoval v nezákonnom zložení, nakoľko 16. februára 2011 bola podaná obžaloba, ktorá bola pridelená senátu 2T v zložení - JUDr. Mária Ondrejová - predsedníčka senátu, Ing. Klaudia Hunková, Anna Mikušová, Viera Zaujecová, ako prísediace, pričom senát v tomto zložení rozhodoval o predbežnom prejednaní obžaloby, čiže sa jednalo o zákonný senát.

Dňa 31. mája 2011 sa hlavné pojednávanie konalo v zložení senátu: JUDr. Mária Ondrejová - predsedníčka senátu, Mikuláš Macák, Anna Mikušová, Viera Zaujecová ako prísediaci. Okresný súd rozhodoval na hlavnom pojednávaní 31. mája 2011 v nezákonnom zložení senátu, čím bol porušený čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3Tdo/23/2013, kde je okrem iného uvedené, že nie je rozhodujúce, či obvinený túto skutočnosť namietal v rámci riadneho alebo až mimoriadneho opravného prostriedku. Namieta porušenie jeho práva na obhajobu, ku ktorému došlo 18. júna 2008, kedy sa uskutočnil výsluch poškodeného R. Y. spojený s rekogníciou bez prítomnosti jeho obhajcu, pričom išlo o povinnú obhajobu a obhajca o tomto úkone nebol upovedomený, čím bolo zmarené jeho právo na obhajobu. Súd oprel svoje rozhodnutie o jeho vine na základe výpovedí R. Y. z prípravného konania - výpoveď a rekogníciu, avšak tento dôkaz je nezákonne získaný, a preto ho nebolo možné použiť. Okresný súd nesprávne právne posúdil zistený skutok. Jeho vinu založil na výpovediach poškodeného z prípravného konania, neodstránil rozpory vo výpovediach spolupáchateľov ako aj svedkov. Rozhodnutia súdu prvého aj druhého stupňa sú založené na nesprávnom právnom posúdení skutku. Nakoniec navrhuje, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 386 ods. 1 Tr. por. rozsudkom vyslovil porušenie zákona a podľa § 386 ods. 2 zrušil napadnuté uznesenie Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 1To/105/2013, z 5. februára 2014, ako aj rozsudok Okresného súdu Nitra, sp. zn. 2T/16/2011, z 3. júla 2013 a rozhodnutia obsahovo nadväzujúce a podľa § 388 ods. 1 Tr. por. prikázal Okresnému súdu Nitra, aby vec v potrebnom rozsahu znova prerokoval a rozhodol.

Prokurátor Krajskej prokuratúry v Nitre sa k dovolaniu a k dovolacím dôvodom obvineného vyjadril, že je prakticky totožné s dovolaním obvineného, o ktorom Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol uznesením zo 14. júla 2015, sp. zn. 2Tdo/36/2015. S dovolaním obvineného sa nestotožňuje. K nezákonnosti senátu uviedol, že Ing. Klaudia Hunková bola náhradnou sudkyňou, ktorá bola nahradená Mikulášom Macákom, ktorý však bol tiež len náhradným sudcom. Na základe rekognície poškodeným Y., bol obvinený R. T. opoznaný a na podklade tejto informácie mu bolo vznesené obvinenie. Súd správne právne posúdil skutok, ako aj zavinenie obvineného a účasť na skutku, za čo mu uložil primeraný trest. Z týchto dôvodov navrhol, aby najvyšší súd rozhodol bez preskúmania veci a podľa § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie obvineného R. T. odmietol.

Odsúdený Y. H. sa k dovolaniu R. T. vyjadril tak, že si ho osvojil a stotožnil sa s ním, pričom len vo všeobecnosti namietal nezákonnosť vykonaného dokazovania, nesprávne hodnotenie dôkazov a nesprávny postup súdu pri právnom posúdení skutku.

Odsúdený F. U. uviedol, že obvinený R. T. je nevinný, stotožňuje sa s dovolaním obvineného, kde namietal, že Okresný súd Nitra rozhodoval v nezákonnom zložení senátu, preto všetky rozhodnutia sú nezákonné.

Odsúdený T. T. sa plne stotožnil s dovolaním obvineného, ktorý je jeho brat, a uviedol, že obvinený R. T. nemá nič spoločné s trestným činom, ktorý mu kladú za vinu. O informácii, že obvinený pracuje v F. sa dozvedel poškodený Y. od T. T. pri vzájomných rozhovoroch pri strážení poškodeného Y..

Odsúdený H. Q. sa vyjadril, že R. T. je nevinný a nemal žiadnu účasť na menovanom skutku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd (§ 377 Tr. por.) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 2 písm. h/ Trestného poriadku), bolo podané prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Tr. por.), osobou oprávnenou (§ 369 ods. 2 písm. b/ Trestného poriadku), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.), na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Tr. por.), že dovolanie spĺňa obligatórne obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1, ods. 2 Tr. por.) a že obvinený pred podaním dovolania využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok (§ 372 ods. 1 Tr. por.).

V prvom rade Najvyšší súd Slovenskej republiky poznamenáva, že v zmysle § 385 Tr. por. je dovolací

súd viazaný dovolacími dôvodmi, ktoré sú v ňom uvedené, z čoho vyplýva, že táto viazanosť sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Tr. por.) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Tr. por. z hľadiska ich hodnotenia (R 120/2012-I).

S ohľadom na uvedené nebol Najvyšší súd Slovenskej republiky oprávnený preskúmať iné v dovolaní označené porušenia zákona, ktoré nezodpovedajú vymedzeným dovolacím dôvodom, pretože by si tak atrahoval prieskum právoplatného rozhodnutia a jemu predchádzajúceho konania nad rámec návrhu - dovolania, čo by znamenalo prekročenie právomocí vyplývajúcej mu zo zákona (§ 385 Tr. por.) a Ústavy Slovenskej republiky (čl. 2 ods. 2).

V úvode svojej argumentácie dovolací súd konštatuje, že dovolanie je jeden z mimoriadnych opravných prostriedkov v rámci trestného konania, ktorý je spôsobilý privodiť prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí, a preto ho možno aplikovať iba v prípadoch, ak to je odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu. Požadovaný jeden opravný prostriedok predstavuje v súdnom procese v Slovenskej republike inštitút odvolania. Pokiaľ by zákonodarca zamýšľal urobiť z najvyššieho súdu tretí stupeň s plnou jurisdikciou, nestanovil by katalóg dovolacích dôvodov.

V dovolaní musí byť uvedené, z akých dôvodov je rozhodnutie napádané a aké chyby sú rozhodnutiu vytýkané. V predmetnom dovolaní sa pritom konštatuje, že sa jedná o dovolacie dôvody uvedené v § 371 ods. 1 písm. b/, písm. c/, písm. g/ a písm. i/ Trestného poriadku.

V danom prípade je nutné uviesť, že v minulosti už bolo rozhodované o dovolaní R. T., konkrétne uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. júla 2015 pod sp. zn. 2Tdo/36/2015, kedy senát najvyššieho súdu v zložení predsedu senátu JUDr. Petra Krajčoviča a sudcov JUDr. Martina Bargela a JUDr. Petra Paludu konštatoval, že: „dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. b) Tr. por. obvinený nenamietal najneskôr v odvolaní, a preto naň nemožno prihliadať. Podľa tohto ustanovenia dovolanie možno podať, ak súd rozhodol v nezákonnom zložení. Podľa § 371 ods. 4 Tr. por. veta prvá, dôvody podľa ods. 1 písm. a) až g) nemožno použiť, ak táto okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie, známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom; to neplatí, ak dovolanie podáva minister spravodlivosti. Obvinený R. T. namietal nezákonné zloženie súdu prvýkrát v dovolaní, hoci mu táto okolnosť bola známa už v pôvodnom konaní. Vyplýva to jednak z obsahu zápisnice z hlavného pojednávania, ako aj z podaného odvolania. Z tohto dôvodu nemožno použiť dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. b). Názor dovolateľa, ktorý opiera o rozhodnutie 3Tdo 23/2013 zo 16. októbra 2013 považoval senát za nesprávny a odporujúci zákonnej úprave uvedenej v § 371 ods. 4 Tr. por.“

Senát 2 Tdo tiež uviedol, že v dôsledku tohto odlišného rozhodnutia bude musieť byť sporná otázka predmetom zjednocujúceho stanoviska trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. V konečnom dôsledku, trestnoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na svojom zasadnutí 16. júna 2015, sp. zn. Tpj 73/2014, prijalo stanovisko č. 83/2015 na zjednotenie výkladu a aplikácie ustanovenia § 371 ods. 1 písm. b/ Trestného poriadku (Tr. por.) v kontexte s ustanovením § 3 ods. 3, ods. 4 a ods. 6 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len "zákon o súdoch"), pokiaľ sa týka zásady zákonného sudcu a prísediacich sudcov. Prijatý záver je nasledovný:

I. Odlišný spôsob kreovania predsedu senátu a členov senátu, ani rozdiely v právnom postavení sudcov a prísediacich sudcov (§ 3 ods. 6 zák. č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších prepisov) určených na konanie a rozhodovanie vo veci, a to od prvého úkonu senátu v danej veci až do ukončenia trestného stíhania, nespochybňuje postavenie prísediacich ako zákonných sudcov v zmysle čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

II. V prípade ospravedlnenej neúčasti určeného prísediaceho v dôsledku náhlej prekážky, nahradí ho pri úkone, ktorý neznesie odklad, do času, kým prekážka pominie (napr. pri konaní o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby), predseda senátu iným prísediacim zo zoznamu prísediacich sudcov okresného

súdu, ktorý tvorí prílohu rozvrhu práce súdu.

III. Prísediaceho možno v konaní nahradiť, ak pôvodne určený prísediaci nemôže vo veci konať a rozhodnúť. Na tento účel predseda senátu určí iného prísediaceho rovnako ako pri zastupovaní prísediaceho (podľa bodu II.); ustanovenia Trestného poriadku o zmene zloženia senátu (§ 277 ods. 5) tým nie sú dotknuté.

Teraz konajúci senát dovolacieho najvyššieho súdu prihliadal na námietku dovolateľa podľa § 371 ods. 1 písm. b/ Tr. por. a dodáva, že senát Okresného súdu Nitra vo veci, sp. zn. 2T/16/2011 /aj bez hore uvedeného stanoviska/, nekonal v nezákonnom zložení. Najvyšší súd zistil, že o predbežnom prerokovaní obžaloby zo 16. februára 2011 č. Kv 48/2008 rozhodoval 29. apríla 2011 senát tohto súdu v zložení predsedníčka JUDr. Mária Ondrejová a prísediaci Anna Mikušová a Viera Zaujecová. Prísediaca Ing. Klaudia Hunková bola náhradnou sudkyňou. Na hlavnom pojednávaní 31. mája 2011 do 3. júla 2013 však už konal senát v zložení predsedníčka JUDr. Mária Ondrejová a prísediaci Anna Mikušová a Viera Zaujecová. Prísediaci Mikuláš Macák, ktorý nahradil prísediacu Ing. Klaudiu Hunkovú, ktorá sa medzičasom, pre odchod do zahraničia, vzdala funkcie prísediacej, bol náhradným sudcom. Zo spôsobu zapísania týchto mien do zápisnice o hlavnom pojednávaní sice vyvstáva pochybnosť, ktorý z prísediacich bol riadnym a ktorý náhradným sudcom tak, aby nevznikli ani najmenšie pochybnosti o zákonnosti sudcu pri rozhodovaní, avšak z vyjadrenia predsedníčky senátu JUDr. Márie Ondrejovej z 25. septembra 2015 vyplynulo, že ako riadne prísediace konali od predbežného prejednávania obžaloby až do meritórneho rozhodnutia len Viera Zaujecová a Anna Mikušová a nedošlo k potrebe realizácie postupu uvedeného v § 246 ods. 2 Tr. por. - nahradenie riadneho člena senátu náhradným prísediacim. Z tohto dôvodu dovolací súd nezistil porušenie článku 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, z ktorého vyplýva zásada, podľa ktorej nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.

Pokiaľ obvinený R. T. namieta porušenie práva na obhajobu, nerešpektovaním jeho žiadosti i opakovanie výsluchu v prípravnom konaní, takýto nedostatok nemohol mať za následok závažné porušenie práva na obhajobu, pretože obvinený sa mal právo vyjadriť a vypovedať na hlavnom pojednávaní. Toto právo využil a vypovedal. Vzhľadom na to, že prípravné konanie je len podkladom pre podanie obžaloby a konanie pred súdom, ktorý jediný je oprávnený rozhodnúť o vine, či nevine obžalovaného, i v prípade, ak by obvinený nebol v prípravnom konaní vôbec vypočutý, pretože by napríklad využil právo odoprieť vypovedať a neskôr by žiadal o výsluch, ku ktorému by však pre podanie obžaloby došlo až na hlavnom pojednávaní, nebolo by takéto pochybenie zásadným porušením práva na obhajobu, pretože výpoveďou na hlavnom pojednávaní by bolo v celosti uplatnené právo obvineného na vyjadrenie sa ku všetkým skutočnostiam, ktoré sú mu kladené za vinu a k dôkazom o nich. Dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c/ a g/ sa v dovolaní obvineného prelínajú.

Zásada „právo na obhajobu“ vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, a je teda nevyhnutým prostriedkom úspešného výkonu súdnictva smerom k ochrane základných práv a slobôd. Jej legislatívne vyjadrenie a reálne zabezpečenie svedčí v podstate nielen o stupni demokracie v trestnom procese daného štátu, ale vo svojej podstate jej realizácia v čo najširšom meradle je nielen v záujme osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ale v záujme celej spoločnosti, pretože toto právo neplynie len z ochrany práv jednotlivca, ale aj zo záujmu štátu na zistenie pravdy. Podľa názoru dovolacieho súdu právo na obhajobu sa zaručuje ako základné právo fyzickej osoby, ktoré podlieha všetkým pravidlám, ktoré sa uznávajú pri ochrane základných práv a slobôd, a možno ho vnímať aj ako prostriedok nastoľujúci spravodlivú rovnováhu medzi verejnými záujmami, ktoré sú predmetom ústavnej ochrany.

Konštantná judikatúra právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Platný Trestný poriadok obsahuje celý rad ustanovení, ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva obvineného, charakteristické pre príslušné štádium trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v

trestnom konaní, samo osebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por.. Zo znenia tohto ustanovenia totiž jednoznačne vyplýva, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť uvedený dovolací dôvod. V praxi to znamená, že o zásadné porušenie práva na obhajobu pôjde najmä vtedy, ak obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por. možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané zákonným spôsobom. Skutočnosť, že rozhodnutie je založené na dôkazoch vykonaných v rozpore so zákonom musí byť z obsahu spisu zrejmá a porušenie zákona by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho (nie ďalšieho riadneho) opravného prostriedku.

Takéto pochybenie súdov nižšieho stupňa dovolací súd v konaní nezistil, teda nemožno zaujať stanovisko, že došlo k porušeniu práva na obhajobu obvineného R. T. zásadným spôsobom ako ani k rozhodnutiu súdu založenom na vykonaných dôkazoch v rozpore so zákonom, a teda ku takým skutočnostiam, ktoré už sami o sebe znamenajú naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c/ a písm. g/ Tr. por. Napriek tomu sa dovolací súd zaoberal aj konkrétnou námietkou, ktorú v rámci tohto dovolacieho dôvodu uviedol v písomných dôvodoch dovolania obvinený R. T..

S námietkou obvineného, že rekognícia a výsluch poškodeného R. Y. neboli za účasti obhajcu, hoci šlo o prípad povinnej obhajoby a na základe tejto skutočnosti bol obvinený uznaný za vinného, sa dovolací súd nestotožňuje. Polemika o vykonaných dôkazoch uvedená v námietkach dovolania obvineného, nie je sama o sebe spôsobilá preukázať nezákonnosť vykonania čo i len jediného dôkazu v predmetnej trestnej veci, resp. závažné porušenie práva obvineného na obhajobu. Najvyšší súd poukazuje na vyjadrenie prokurátora Krajskej prokuratúry v Nitre, ktorý uviedol, že neodkladný a neopakovateľný úkon, teda rekognícia, bol urobený pred vznesením obvinenia R. T. a práve na základe rekognície bolo obvinenému vznesené obvinenie. Preto nezákonnosť by mohla byť spôsobená neúčast'ou obhajcu na úkone, na ktorom si vyhradil účasť, neopakovanie úkonu vykonaného pred vznesením obvinenia a pod., pričom v danej veci tomu tak nebolo. Z tohto dôvodu nie je daný dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c/ a písm. g/.

Pokiaľ ide o právne posúdenie skutku, tak ako to uviedol už senát okresného súdu v odsudzujúcom rozsudku, bolo preukázané, že obzvlášť závažného zločinu vydieračského únosu podľa § 186 ods. 1, ods. 2 písm. b/, v odseku 3 písm. a/ Tr. zák. ako dokonaný a v odseku 4 písm. a/ Tr. zák. v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Tr. zák., s poukazom na § 138 písm. a/, d/, f/, i/ Tr. zák. sa dopustila skupina páchatel'ov v zložení H. Q., T. H., F. Q., Y. H., T. T., R. T. a M. Y..

Už okresný súd v odôvodnení svojho rozsudku výstižne uviedol, pokiaľ ide o znaky organizovanej skupiny, následkov činu i fingovaného únosu nasledujúce:

Výpovede obžalovaných F. U., T. T. na hlavnom pojednávaní zdôrazňujúce verziu fiktívneho únosu súd vyhodnotil ako výpovede účelové, učené v snahe vyhnúť sa trestnej zodpovednosti, bagatelizovať a spochybňovať zistené fakty. Obrana obžalovaných, že skutok bol zinscenovaný ako fingovaný únos zo strany poškodeného R. Y. kvôli jeho nechote vyplatíť svojich partnerov sa nepreukázala, naopak výpoveďami svedkov, obžalovaných, listinnými dôkazmi, znaleckými posudkami, pripojenými spismi bolo preukázané, že skutok vydieračského únosu poškodeného R. Y. sa stal, je trestným činom, lebo boli naplnené všetky znaky skutkovej podstaty tohto trestného činu po stránke subjektívnej a objektívnej a že skutok spáchali obžalovaní U., Q., Q., H., R. T., P. T., H., Y. ako členovia organizovanej skupiny. Súd v tejto súvislosti vylúčil možnosť, že by niektorí z obžalovaných alebo svedkov, ktorí prispeli k usvedčeniu páchatel'ov, mali osobný alebo spoločný záujem na falošnom obvinení niektorého z obžalovaných, pretože takýto motív konania zo strany spoluobžalovaných, poškodených ani svedkov nebol v konaní žiadnym spôsobom preukázaný. Súd v priebehu dokazovania nezaznamenal také rozpory,

ktoré by boli spôsobilé vyvolať dôvodné pochybnosti o skutkových zisteniach, prípadne o páchateloch. Rozpory, ktoré vznikli pri výpovediach svedkov, súd odstraňoval prečítaním ich výpovedí z prípravného konania. Namietané rozpory svedkovia a obžalovaní vysvetlili odstupom času a potvrdili prevažne svoje výpovede z prípravného konania. V tejto súvislosti dáva súd do pozornosti, že dokazovanie minulých skutkových okolností vrátane ich popisu je limitované u jednotlivca jeho biologickými, psychologickými a sociálnymi danosťami. Pri hodnotení jednotlivých výpovedí a dôkazov je tak treba zohľadniť fakt, že stopercentné dokázanie nejakej skutočnosti nie je prakticky možné, podobne ako nie je možné ľudskými zmyslami zachytiť objektívnu realitu.

Skutkové okolnosti prípadu, ako boli zistené dokazovaním, jednoznačne svedčali tomu, že obžalovaní spáchali prejednávany trestný čin vydieračského únosu ako organizovaná skupina s poukazom na ustanovenie § 138 písm. i/ Trestného zákona. Obžalovaný U. vystupoval ako iniciátor myšlienky únosu dobre znalý osobných a majetkových pomerov poškodeného Y., ktorý tejto myšlienke naklonil D. Q. a spoločne presvedčili na jej uskutočnenie obžalovaných B. Q. a I. Q., ktorí z hľadiska postavenia v skupine zastávali vyššie organizačné pozície a tvorili mozog skupiny. Obžalovaní D. Q. a P. H. zabezpečovali prevažne technické a organizačné činnosti vrátane výkonu pridelených úloh. V rámci tohto členenia boli do spoločného rozhodovania o taktike a postupoch konania skupiny prizývaní obžalovaní U., Q., Q., Q. a H., ktorí únos spolu naplánovali, organizačne, materiálne a personálne zabezpečili. Obžalovaného H. vzhľadom na jeho postavenie a zverené úlohy bolo možné označiť ako výkonný článok skupiny bez vyššieho stupňa autority a obžalovaných T. T., M. Y. a R. T. ako najnižší stupeň skupiny poverený výkonom pomocných prác sledovania, upratovania a stráženia. Každý z obžalovaných mal svoje postavenie v skupine a to bolo aj charakterizované zverenou úlohou alebo vykonávanou činnosťou. Už z tohto popisu konania obžalovaných je zrejmé, že medzi obžalovanými došlo k delbe úloh a konali koordinovaným spôsobom s cieľom spáchať trestný čin. Spôsob konania obžalovaných zodpovedá charakteristike organizovanej skupiny uvedenej v § 129 odsek 2 Trestného zákona, ktorej znaky sú uvedené v tomto ustanovení. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že sa jedná o spolčenie viac ako 3 osôb s trestno-právnou zodpovednosťou, jej činnosť je charakteristická určitým rozdelením úloh medzi jednotlivých členov a prejavuje sa určitou plánovitosťou (predstava o spáchaní trestného činu, dodržiavanie plánu) a koordinovanosťou (zosúladenie a harmonizácia členov pri jednotlivých činnostiach), ktorá spáchanie činu uľahčuje a zvyšuje pravdepodobnosť dosiahnutia cieľa a úspešného spáchania trestného činu. Delba úloh v skupine znamená, že členovia skupiny majú minimálne vo všeobecných črtách určené, akú úlohu majú zohrať pri príprave, pri páchaní trestného činu a po spáchaní trestného činu. U organizovanej skupiny sa nevyžaduje sústavnosť ani vnútorná organizačná štruktúra založená na vzťahoch podriadenosti a nadriadenosti a nemusí mať trvalejší charakter. V prípade posúdenia konania obžalovaných ako organizovanej skupiny sa nevyžaduje ani formálne a výslovné prijatie za člena skupiny, postačuje konkludentné konanie, jeho faktické včlenenie sa a aktívne zabezpečenie jednej z činností skupiny. Prvky svedčiace konaniu obžalovaných ako organizovanej skupiny (plánovitosť a koordinovanosť) je možné logicky usudzovať aj zo samotného skutkového deja a nie je potrebné, aby takému konaniu predchádzala výslovná dohoda, postačuje rámcová predstava o spoločnom spáchaní trestného činu, resp. účasti na ňom; dohoda sa nemusí vzťahovať ani na všetky konkrétne okolnosti vykonania činu. Prejav vôle participovať na spolčení môže byť výslovný alebo konkludentný. Časový úsek, kedy musí spolčenie trvať, nie je určený, môže ísť aj o krátku dobu a nemusí dôjsť ani k dokonaniu trestného činu, postačuje, ak sa dostane do štádia prípravy alebo pokusu. Takéto konanie organizovanou skupinou je považované za závažnejší spôsob konania a zvyšuje nebezpečenosť takéhoto konania pre spoločnosť.

Z vyššie uvedeného mal súd za jednoznačne preukázané, že obžalovaní ako členovia organizovanej skupiny naplnili všetky zákonné znaky skutkovej podstaty obzvlášť závažného zločinu vydieračského únosu, sčasti dokonaný, sčasti v štádiu pokusu, preto ich súd uznal za vinných zo spáchania skutku podľa obžaloby s úpravou skutkovej vety zodpovedajúcej vylúčeniu obžalovaného K. Q. na samostatné konanie a úpravou právnej kvalifikácie vo vzťahu k spôsobenému následku. Obžalovaný R. T. spolu s bratom T. T. získaním sľubovaného majetkového prospechu dokonali trestný čin vydieračského únosu podľa § 186 ods. 3 písm. a/ Trestného zákona a konaním bezprostredne smerujúcim k dokonaniu trestného činu sa pokúsili získať majetkový prospech veľkého rozsahu podľa odseku 4 písm. a/

citovaného ustanovenia Trestného zákona, ale k dokonaniu trestného činu nedošlo (§ 14 ods. 1 Trestného zákona). Získanie konkrétneho majetkového prospechu v príčinnej súvislosti s trestným činom je kvalifikačným znakom, ktorý konanie páchatel'ov subsumuje pod jednotlivé skutkové podstaty trestného činu. Majetkový prospech objektívne vyjadriteľný všeobecným ekvivalentom, t. j. peniazmi, je súčasťou pojmu škoda v Trestnom zákone. Výška majetkového prospechu a jeho rozsah zodpovedajúci príslušnej právnej kvalifikácii v odseku 3 a odseku 4 ustanovenia § 186 Trestného zákona preto vyplýva z ustanovenia § 125 Trestného zákona.

Z hľadiska konania obžalovaného R. T. dospel súd k záveru, že obžalovaný sa svojím protiprávnym konaním dopustil trestného činu vysokej závažnosti a konal v priamom úmysle podľa § 15 písm. a/ Trestného zákona, lebo chcel spôsobom uvedeným v zákone porušiť záujem chránený zákonom a tento úmysel je zrejmý z jeho aktívneho konania pri spáchaní skutku. Motívom konania obvineného R. T. bolo získanie majetkového prospechu. Z týchto dôvodov skutok, tak ako je formulovaný v odsudzujúcom rozsudku, zodpovedá tamtiež uvedenej právnej kvalifikácii podľa § 186 ods. 1, ods. 2 písm. b/, ods. 3 písm. a/ Tr. zák. ako dokonaný a v ods. 4 písm. a/ Tr. zák. v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Tr. zák., s poukazom na § 138 písm. a/, d/, f/, i/ Tr. zák.

Ako už bolo uvedené, senát súdu prvého stupňa ani odvolacieho súdu nekonal v nezákonnom zložení. Námietky zaujatosti a podané trestné oznámenie nespôsobilo vylúčenie týchto sudcov krajského súdu z konania v prerokúvanej veci, ani ich nespôsobilosť na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky taktiež nezistil nezákonnosť pri vykonávaní dôkazov. Tieto boli vykonané podľa ustanovení Trestného poriadku o dokazovaní. Skutočnosť, že okresný súd niektoré dôkazy odmietol vykonať, resp. ich z iných dôvodov nevykonal (napr. neboli známe identifikačné údaje osôb, ktoré mali byť vypočuté), neodôvodňuje tvrdenie, že dokazovanie, resp. jednotlivé dôkazy boli vykonané nezákonným spôsobom, pretože okresný súd vykonal dôkazy potrebné na rozhodnutie o vine i treste i ochrannom opatrení. Dovolací súd konštatuje, že obvinenému R. T. okresný súd žiadnu priťažujúcu okolnosť nepriznal, práve naopak, ukladal trest odňatia slobody po aplikácii mimoriadneho zmiernovacieho ustanovenia v § 39 odsek 1 Tr. zák. pri prevažujúcom množstve poľahčujúcich okolností a s prihliadnutím na okolnosti prípadu a osobu obvineného. Okresný súd jasne a logicky vysvetlil svoje úvahy o takomto postupe, keď obvinený R. T. konal pod vplyvom obvineného F. U., zúčastnil sa len jednej fázy únosu ako strážca poškodeného a tvrdo si ako baník zarába na živobytie. Týmto skutkovým zistením je dovolací súd viazaný a nie je podľa dovetku § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. oprávnený ho skúmať ani meniť.

K uplatnenému dovolaciemu dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por., dovolací súd uvádza, že jedným z dôvodov, podľa ktorého dovolanie v trestnom konaní možno podať, je, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

K tomuto dovolaciemu dôvodu je potrebné tiež uviesť, že pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia existencie tohto dovolacieho dôvodu, je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy nižšieho stupňa, a teda dôvodom dovolania nemôžu byť skutkové zistenia, čo vyplýva aj z d'ikcie ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi nižšieho stupňa nemôže ani meniť, ani dopĺňať. Vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižšieho stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je totiž v konaní na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, resp. korigovať iba odvolací súd v rámci odvolacieho konania. Dovolací súd nie je odvolacou inštanciou zameranou na preskúmavanie rozhodnutí súdu druhého stupňa.

Dovolací súd primárne zdôrazňuje, že podstatou správnej právnej kvalifikácie je, že skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol subsumovaný pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad (nesprávna subsumcia) odôvodňuje naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por..

V týchto súvislostiach dovolací súd uzatvára, že zo záverov okresného ako aj krajského súdu jednoznačne vyplýva, že páchateľom bol obvinený, a toto skutkové zistenie dovolací súd nie je oprávnený meniť.

Právna kvalifikácia uvedeného skutku taktiež zodpovedá ustálenej súdnej praxi. Súdny konštatoval aktívnu účasť obvineného R. T. na spáchanom skutku vydieračského únosu, čo odôvodnili dôkazmi, ktorými bol usvedčený. Z vyššie uvedeného teda vyplýva, že skutok, tak ako bol zistený a popísaný v napadnutom uznesení v spojení s prvostupňovým rozsudkom bol správne právne kvalifikovaný, a preto ani tu nie je možné uplatniť dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i/ Tr. por.

Z uvedených dôvodov je zrejmé, že v rozsahu námietok obvineného nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. b/, písm. c/, písm. g/ a písm. i/ Tr. por. uplatnené obvineným, a preto Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 382 písm. c/ Tr. por. dovolanie obvineného R. T. na neverejnom zasadnutí odmietol.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.